

**De Prima Scribendi Origine Et Vniversa Rei Literariæ
Antiqvitate**

Hugo, Hermann

Antverpiæ, 1617

Cap. IV. De numero literarum. Hebraicæ primò tantùm decem; deinde
excreuerunt ad viginti septem, cum duplicibus & finalibus; alioqui omnes
omnino sunt viginti duæ. Dictum de auctoribus aliquot ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71265](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71265)

De prioribus autem quæ dixi, vera esse ostendam capitibus v. vi. & vii. vbi ex literarum nominibus apud eos omnes iisdem, iisdem item figuris propè ac potestate id declarabo.

CAPVT IV.

De numero literarum.

NIHIL ferè simul natum & perfectum est;
Cruda puerperia & viridis puer excidit alno.
 Facile inuentis aliquid additur: vnde & quæ rudiora paucioraque sunt, priora esse non ineptè coniiicimus: vrsâ catulos lambendo refingit. Igitur hinc nouo argumento confirmo superioris capituli sententiam; nempe, videri omnium omnino antiquissimos characteres esse Hebraicos: nam hi, Ireneò teste, primùm tantùm decem fuère; quàm pauci in nullâ omnino linguâ aliâ fuisse primùm vsurpati, à nullo auctore memorantur. Quomodo igitur à Phœniciis literis vult Scaliger descendisse Chaldæos, Hebræos, & Græcos characteres? cùm illæ (vt ipsemet numerat) semper fuerint numero XXI. Hebræi characteres primùm solummodò decem: Græci vel sexdecim, vt Plinius; vel octodecim, vt Aristoteles; Latini non plures. Quid? an qui à Phœnicibus ad Chaldæos, ad Hebræos, ad Græcos, ad Latinos, Phœnicias literas transtulit, in itinere reliquarum est oblitus quas hi Phœnicibus habuère pauciores? Vnde igitur alias tradidit, alias prætermisit? An fortè Θ, & ϕ, & ρ, Palamedæ aues, quæ instar volucrum alatae sunt, homini de manibus euolarunt? Sed

redeo ad institutum : *Inconstans est sententia*, inquit Gyrardus Dialog. 1. De hist. Poëtarum, non apud Latinos modo & Græcos, sed aliarum quoque gentium scriptores de ipsarum literarum numero : nam & Græcorum quidam tredecim tantum literas esse voluerunt, quod totidem sint vocis elementa, vt scribit *Halicarnass.* in *Rhetoricis*; alij ferè voluere esse innumerabiles, vt *Pyrrhonius* colligit. In quâ re & apud Latinos variatum. Sed & hodie plerâq; Orientales & Meridionales nationes in literarum numero variant: alij enim viginti sex sibi literas adscribere; alij sex etiam ultra iis addidere vsque ad triginta duas. Alij multò plures, vt *Nubæ* & *Africæ* populi, qui quadraginta septem literarum notis vti produntur. Imò *P.* noster *Nicolaus Trigaultius* histor. *Sinensis* lib. 1. cap. v. ita de iis scribit : *Apud Sinas, non pauciores literæ quàm voces numerantur; eas tamen inter se ita componunt, vt LXX. aut LXXX. millia non excedant.* *Chaldæi* verò & *Syri* seu *Aramæi*, quantum coniiicere licet, inagis stabiles fuisse videntur. At verò *Hebræi* ipsi, vt & *Aegyptij* varij fuere, si *Irenæo* credimus, ita scribenti lib. 11. cap. 41. aduers. hæreses : *Antiquæ & primæ Hebræorum literæ, quæ Sacerdotales nuncupatae, decem quidem fuere numero. Scribuntur autem quæque per quindecim, nouissimâ literâ copulata primæ, &c.* Sanè vt *Hebræorum* literæ sunt viginti duæ, ita & *Syrorum* & *Chaldæorum*; *Hebrææ* tamen ad viginti septem excreuerunt, cum iis videlicet, quæ duplices, seu bifformes, & finales vocantur. Quin & vigintiduæ illæ, vetustiores æstimantur, vt ex *Dauidis* *Psalmis* quibusdam & *Ieremiæ* *Threnis*, *Salomonis*q; *Proverbiorum* fine.

Hic omnino numerus literarum *Hebraicarum*: sed quæ fuerint primæ illæ decem *Sacerdotales*
apud

apud Ireneum, non satis scio. quis item ceterarum auctor, quis duplicium inuentor? aqua mihi heret.

De auctoribus auctarij apud Græcos & Latinos aliquanto sapiùs & clariùs loquuntur Scriptores, sed variè; ita vt hallucinari videantur, quod notatum suprà. Vel enim Palamedes, vt vult Plinius; vel Pherecydes, vt scribit Apuleius, inuenit has quatuor, Θ, Ξ, Φ, Χ: vel sanè Palamedes intulit primas sexdecim, vt scribit Tacitus, quem in Notis suis ad Suetonium, fortiter contra Lipsium asserit Casaubonus; vel ad has octodecim, Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, duas adiecit Epicharmus Θ, & Ψ: longas verò vocales Η & Ω, Simonides: Υ fortè Palamedes, vt Martialis & Philostratus, vel Pythagoras, vt inscriptio Bibliothecę Vaticanę. Duplices, Ζ, Ξ, Ψ, fortè Simonides, vt Eustathius; fortè Epicharmus, vt alij.

Latini verò, inquit Polyd. lib. i. cap. vi. Græcorum imitatione, literas sex ad priscas suas duodecim addiderunt, F, K, Q, X, Y, Z.

Considerandum autem à quibus acceperint: F digammon ab Æolibus acceperunt; quod, Prisciano teste, apud antiquissimos Latinorum eandem vim atque apud Æoles habuit: sed deinde Claudius Cęsar, vt Tacitus scribit lib. xi. F pro V consonante recipiendum constituit; vt Fulgus pro Vulgo. Vnde Quinctilianus lib. i. cap. vii. *Non inutiliter Claudius Aeolicam illam ad hos vsus F literam adiecerat.* In quę verba Torrentius apud Suetonium cap. xli. Claudij, monet legendũ esse ꝑ digammon, pro V. Sic Octaγία, &c. Et rectè: nam ita etiam Priscianus: *Apud Aeoles olim F digamma, id est Vau, ab ipsius voce profectum, teste Varrone & Didymo,*

qui id ei nomen esse ostendunt; pro quo Caesar hanc figuram J scribere voluit. Plura in hanc rem vide apud Angelum Roccha in Biblioth. Vaticanâ, Lipsium in Tacito, & Iulium Scalig. lib. 1. De caus. ling. Latin. cap. VII. Illud tamen prætereà hîc obseruandum est, apud Latinos F poni cœptû pro PH, vt Fama pro PHama. Vnde cum Sueton. cap. XLI. ita dicit de Claudio: *Nouas etiam tres commentus est literas.* ita intelligendus est, vt velit literam F, tantùm quoad nouum pronuntiationis modum ab eo esse inuentam; atque ita vnam de tribus Claudij literis fuisse nouum illud digamma J : nam figura eius non à Claudio, sed ab Æolibus primùm ficta est. Altera autem litera (auctore Prisciano & Marciano Capellâ) fuit C *ἀυρίογμα*; pro literâ P . Tertia quæ fuerit, non satis constat; nisi quòd Vertranus Maurus in ea verba Taciti, vbi de hoc Claudij inuento loquitur, scribat, se legisse Romæ apud Velium Longum in libro De orthographiâ manuscr. apud Strossium literam nouam à Claudio excogitatam, similem ei notæ quam pro adspiratione Græci ponunt: de quo vidèdus Quintilian. lib. 1. Institut. cap. IV. & VII. Sunt tamen qui volunt tertiam illam Claudij literam fuisse X, pro literis SS, vel GS. quod Lipsio in Tacit. non probatur; sed omnes tres, viuo adhuc Claudio, fuere tandem sepultæ, vt refert Tacitus.

K Latini à Græcis sumpsere, sine necessitate. primus id fecit Salustius ludimagister, vt narrat Isidorus libro 1.

Q visa est esse pinguioris soni quàm C; quo auctore, nescitur. Sunt qui Licinio Caluo tribuunt: Biblioth. Vaticana, Euandro.

X, ix, vt pronuntiamus pro CS, vel GS; ideoq; iis ambabus carere poteramus, inquit Quinctilianus & Isidorus; inuentum Claudij Imperatoris.

Y & Z à Græcis accepta sunt. eorum vsus tantum est in iis vocibus quas è Græciâ integras Latini in linguam suam intulerunt.

G pro C primus apud Latinos substituit Sp. Carbilus Grammat. auctore Plutarcho, qui mos hucusque inueterauit. At non ita feliciter euenit res Claudio Centiniano, qui (vt Pomponius refert, Dig. de Orig. Iuris, titul. 11.) literam S pro R inuexit; vt nempe Fusios & Valesios diceremus, pro Valeriis & Furiis. Dulcis palati & oris hominem, qui literulæ vnus asperitatem non ferret. Nec verò meliùs cecidère conatus Arrio illi Catulliano, qui nimiùm adspirationibus delectatus, passim eam vocalibus præfigebat:

Chommoda dicebat, si quando commoda vellet

Dicere; & hinsidias Arrius insidias.

Dignissimus autem exitus consecutus est commentum illud Flori, volentis Augusto persuadere, pro O passim scribendum dicendumque esse AV, vt Aula & Plaustrum, pro Ollâ & Plostro. Augustus enim vt bellè hominem erudiret, postridie ad se aduentantem, non Florum, vt solebat, sed Flaurum appellauit; quo risu homo ridiculus nouitatibus deinceps abstinuit.

Porro etiamsi portenti instar haberi debet, tam paruo è litterarû numero, tantum tam diuersorum in omni lingua vocabulorum numerum conflari posse; illud tamen longè admirabilius est, effici posse, vt omnes omnino totius Orbis gêtes, etiamsi distinctissimis vtantur sermonibus, sese intelligant,

gant, non quidem locutione, sed scriptione. Adeoque, si cui tam sagax fuisset ingenium tempore Babylonicæ permixtionis, potuisset is omnes homines locutione dissidentes, vna literarum societate vincire, & in turris exædificandæ officio continere. Iucunda dignaque hæc res est, quam eruditi expendant; quemadmodum nempe non obstante sermonum dissimilitudine, solæ literæ farcire possint dilaceratam tot gentium societatem.

Si singulæ literæ impositæ essent, non vocibus, sed rebus ipsis significandis, eæque essent hominibus omnibus communes; omnes omnino homines, etiam si gentes singulæ res singulas diuersis nominibus appellent, singularum gentium scripturam intelligerent. Apparet ea res in literis Astronomorum hieroglyphicis. Hi Taurum, verbi gratiâ, scribunt hoc signo ♉ , Geminos isto ♊ . quibus iisdem signis visis, Taurum & Geminos esse faciliè intelligent omnes & Hebræi, & Græci, & Latini, & Galli, & Itali, & Hispani, & Angli, & Poloni, & Germani, & Belgæ, &c. si tamen locutione eadem res exprimant singuli, nulli intelligent se mutuò: *Taurum* enim appellant Latini; *Schor*, Hebræi; *Ταύρον*, Græci; *Toro*, Itali & Hispani; *Taureau*, Galli; *Verre*, Belgæ; *Stier*, Germani; *Beick*, Poloni; Angli, *A bulle*. Ita Geminos, Latini; *Theonim*, Hebræi; *Διδύμοις*, Græci; *Gemeaux*, Galli; *Doppj*, Itali; *Zwyllingen*, Germani; *Tweelinghen*, Belgæ; *Doblados*, Hispani; *Dwoistj*, Poloni; Angli, *Twoo*. Atque ita Sinenses & Iapones, qui linguis tam sunt dissimiles quàm Hebræi & Belgæ, mutuos tamen libros & scripturam legunt, atque intelligunt, quia earundem rerum significatiuis

tiuis literis iisdem vtuntur, vt scribit Nicolaus Trigaultius noster in Sinensi Expeditione.

Est autem huius arcani hæc, vt puto, ratio; quòd res & earum conceptus in omnium hominum animis sint iidem (neque enim Hebræi aliter concipiunt canem aut equum, atque Hispani & Galli) vnde & signa earundem rerum significatiua, si omnibus fuerint communia, suggerent quoque omnibus eosdem rerum conceptus. At si signa fuerint non rerum, sed vocum significatiua, voces quidem illas facilè legent omnes ij, quibus fuerint ea vocum signa communia; at certè (quia apud singulos ferè diuersæ sunt eiusdem rei voces, vt patet in Tauro & Geminis) non intelligent quid illæ voces significant, non enim Græcus intelliget librum Gallicum Græcis literis scriptum, etsi eum facilè leget. Ergo vt & legere & intelligere quiuis posset quælibet scripta, necesse esset omnibus communes esse literas aliquas, non vocum, sed rerum proximè aut conceptuum significatiuas. Sic nempe coire possent denuò homines omnes, veterem illam primi orbis societatem tanto olim sermonum diuortio dissipatam: sic nullo vsquam opus esset interprete; nulla hominum librorumve esset inaccessa sapientia.

Sed fortè obiiciet quispiam, rem esse omnino fastidiosissimam ac desperandi laboris, tot literas facere & discere quot sunt voces: atque aded nec ita satis fore octoginta literarum millia, quot Sinenses habere narrantur. Huic ego respondeo: Fac esse centum literarum millia, fac esse plura; cedo, an non in quolibet cuiuscumq; gentis idiomate, tot vocabula sunt & plura; an non ea omnia

nia

nia discit & memoriâ tenet quiuis opilio & subulcus? An non suas omnes literas callent Sineses, qui totidem habent quot voces? Cur ergo difficilius esset nos etiam & quosuis alios totidem literas discere ac voces? Velim æstimetur hæc res, neque difficilior opinione esse credatur.

CAPVT V.

De ordine literarum.

IDEM ferè ordo literarum seruatus est à gentibus omnibus qui ab Hebræis, extra Arabes solos, qui plus nimio glorię cupidi, literarum suarum ordinem, vt & figuras noluerunt videri ab aliis accepisse. Græci & Latini veteribus literis, nouas suas tantùm inseruerunt vel subiunxerunt. Inspice penitiùs & non dubitabis. ¶ Vau Hebraicum quod sexto loco ponitur, à Latinis tantùm inuersum est Γ, eodemque loco cum eadem potestate retentum. Græci verò eius loco substituerunt epifemon, formâ non multùm ab simile; eadem cum ¶ potestate numerandi: notat enim ¶ Græcis, sex; sicut ¶ Vau Hebræis: ipsum autem ¶ mutarunt in Y, & reiecerunt in calcem.

Iterùm Græci reiecerunt Hebraicum ρ Coph, eiusque loco sumpserunt inuersum ψ Tsade pro φ, quasi Psade. quibus solis ex punctis ex Alphabeto Græco & Latino, habebis eundem ferè ordinem cum Hebræis, sed suis & nouis literis auctiorem; vti obseruauit Guilielmus Postellus Commentariolo De literis Phœnicum, ad Cardinalem Lotharing. Porrò ordinem quem hodieque
habe-